

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Rene Linier

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: [1948]

Emne: Program, partiprogram, partiprogrammer

Opstilling: DA-småtryk. Politik 8

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Rene Linier](#) 3

[Rene Linier](#) 4

[Rene Linier](#) 5

[Rene Linier](#) 6

[Rene Linier](#) 7

[Rene Linier](#) 8

[Rene Linier](#) 9

[Rene Linier](#) 10

[Rene Linier](#) 11

[Rene Linier](#) 12

[Rene Linier](#) 13

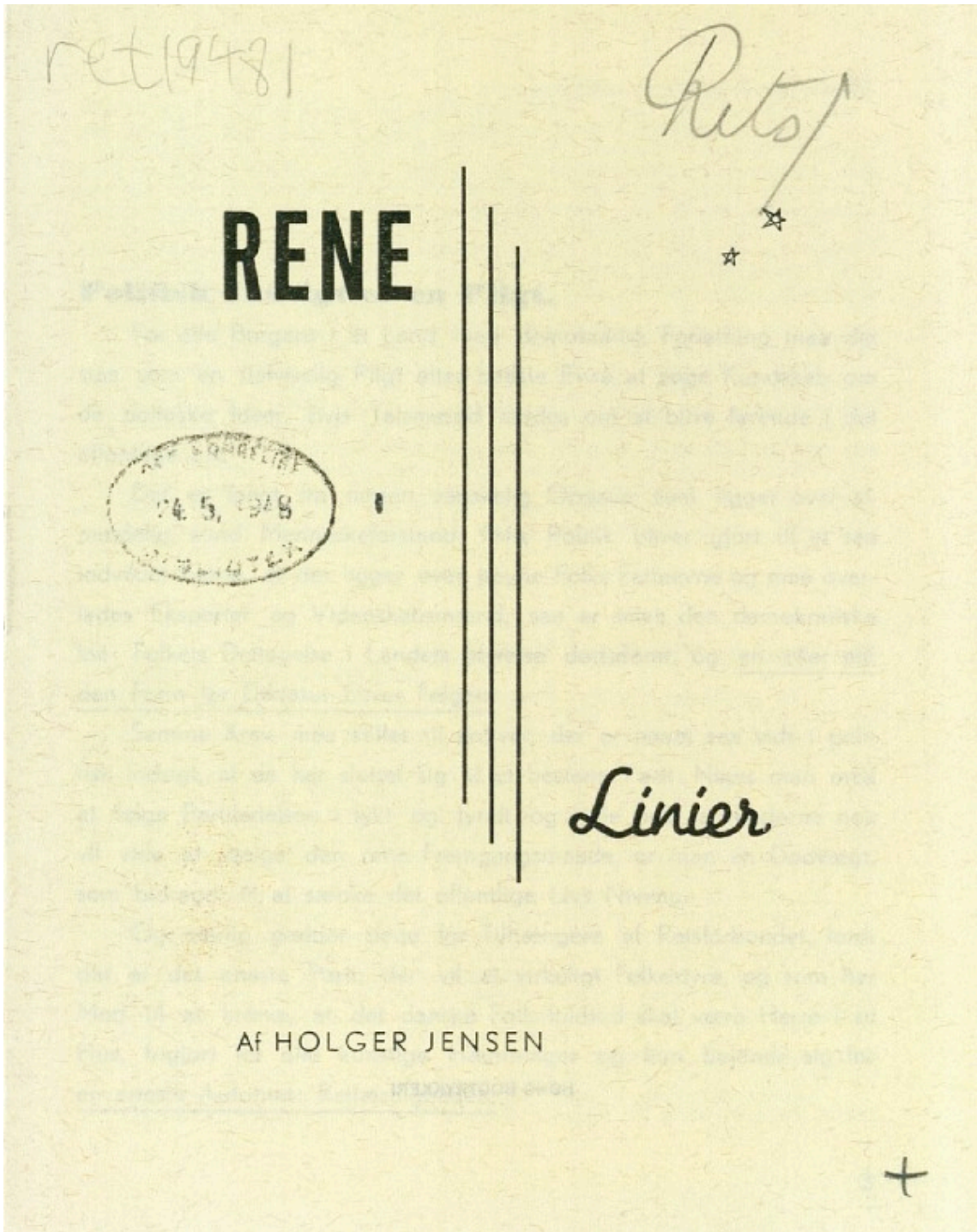
[Rene Linier](#) 14

[Rene Linier](#) 15

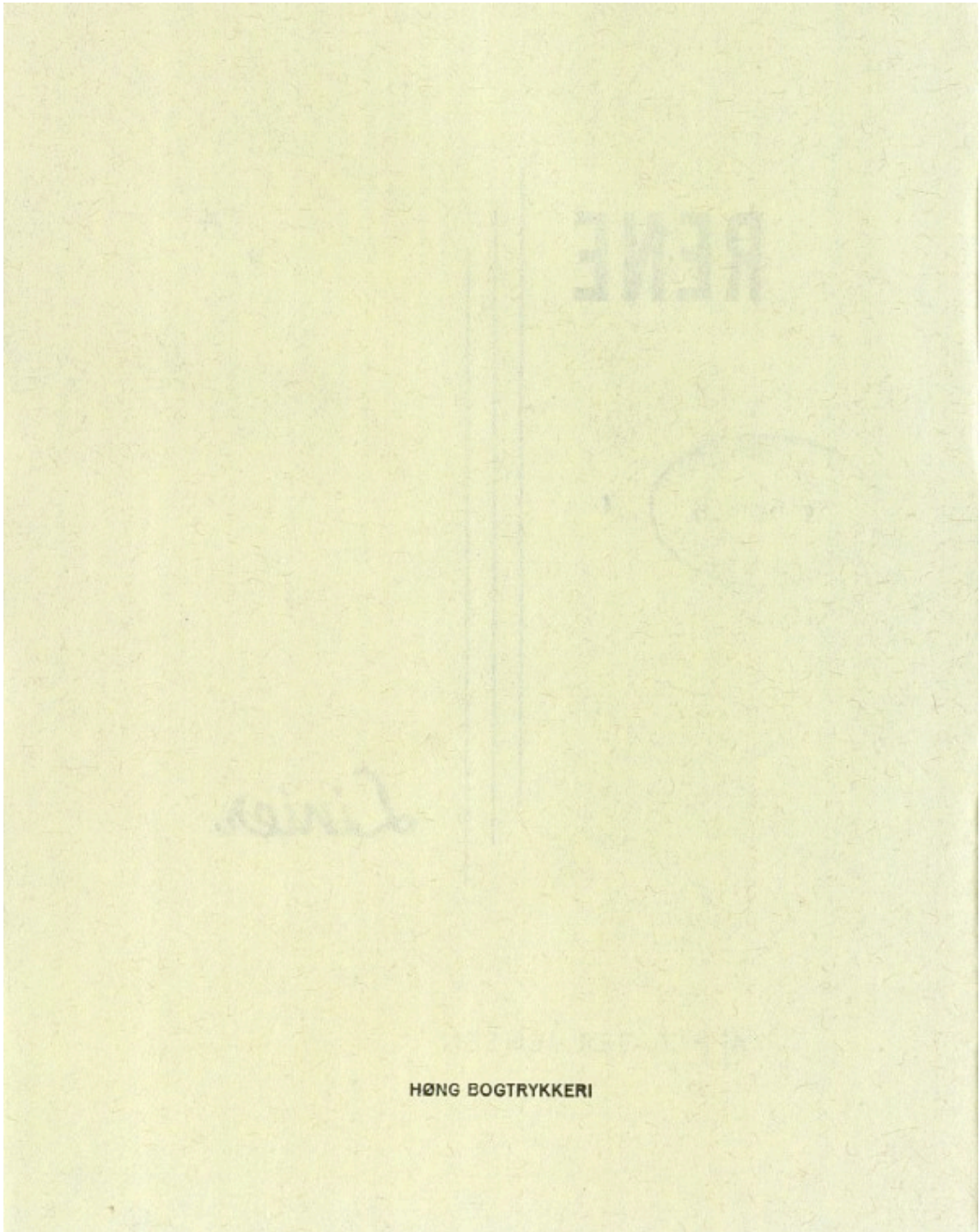
[Rene Linier](#) 16

[Rene Linier](#) 17

[Rene Linier](#) 18

Rene Linier

Politisk Indsigt er en Pligt.

For alle Borgere i et Land med demokratisk Forfatning maa det staa som en uafviselig Pligt efter bedste Evne at søge Kundskab om de politiske Ideer, hvis Talsmænd strides om at blive førende i det offentlige Liv.

Det er langt fra nogen vanskelig Opgave, som ligger over almindelig sund Menneskeforstand. Hvis Politik bliver gjort til et saa indviklet Emne, at det ligger over jævne Folks Fatteevne og maa overlades Eksperter og Videnskabsmænd, saa er selve den demokratiske Idé: Folkets Deltagelse i Landets Styrelse dødsdømt, og en eller anden Form for Diktatur bliver Følgen.

Samme Krav maa stilles til enhver, der er naaet saa vidt i politisk Indsigt, at de har sluttet sig til et bestemt Parti: Nøjes man med at følge Partiledelsen i tykt og tyndt og stole paa, at Lederne nok vil vide at vælge den rette Fremgangsmaade, er man en Dødvægt, som bidrager til at sænke det offentlige Livs Niveau.

Og særlig gælder dette for Tilhængere af Retsforbundet, fordi det er det eneste Parti, der vil et virkeligt Folkestyre, og som har Mod til at kræve, at det danske Folk fuldtud skal være Herre i sit Hus, frigjort for alle kunstige Hæmninger og kun bøje sig for en eneste Autoritet: Retfærdigheden.

Retsforbundet stiftes.

Retsforbundet blev til som politisk Parti i 1922. Oprindelsen var dels Henry Georgeforeningen, der siden 1902 havde udført et stort Oplysningsarbejde om Grundskyldens og Frihandelens heldbringende Virkninger og dels det i 1916 stiftede Retsdemokratisk Forbund, der byggede paa den af Severin Christensen klarlagte Retsmoral, men naturligvis ogsaa erkendte Nødvendigheden af Henry Georges Reform.

Ved Slutningen af den første Verdenskrig syntes der at være stor Interesse for sociale Spørgsmaal, og store Tilhørerskarer samlede sig om de Talerstole, hvorfra den nye Lære forkyndtes. Der var mange Tegn paa, at den Interesse- og Klassepolitik, som allerede da stod i fuldt Flor, vakte Modvilje og Afsky hos store Dele af Befolkningen.

De andre Partiers Stilling.

I de politiske Partiers Programmer var Grundskyld og Frihandel ikke ukendte Begreber. Frihandel var, allerede før det forenede Venstres Tid, »ikke blot et Ord, men en Magt«, ved det Radikale Venstres Dannelse i 1905 blev Grundskyldskravet optaget, og i 1913 fulgte Socialdemokraterne efter og tog dette paa Programmet.

Hvad Frihandelen angaar, var der den Divergens, at de Radikale særlig vendte sig mod Beskyttelsestolden, medens Socialdemokraterne i visse Tilfælde kunde tænke sig denne bibeholdt, men derimod svor ubetinget til de saakaldte direkte Skatter, der ansaas for mere demokratiske end de indirekte.

Gennemførelsen af disse Krav syntes dog ikke at ligge Partierne

stærkt paa Hjerte. Det var ganske andre Ting, der for dem laa i Forgrunden. Til Trods for, at tre Partier med et mægtigt Flertal i begge Ting bekendte sig til Frihandelen, skete der ingen Fremskridt i denne Retning. Der raabtes fra Industriherrerens Side paa Told, fra Arbejdernes paa Importregulering — og Kravene blev Gang paa Gang honorerede trods Programmernes klare Ord.

Denne Letfærdighed overfor Løfterne til Vælgerne var en stærkt medvirkende Grund til, at Retsforbundet blev stiftet. Ethvert Styre ved Repræsentanter er jo umuligt, naar disse ikke staar ved deres Ord. Et Middel herimod fandt man i den fri Valgret eller Samstyre, og denne Styreform blev da ogsaa straks fastslaaet som en af Grundpillerne for den ny Bevægelse.

Indre Modsætninger.

Det var en Svaghed hos det nye Parti, at der fra først af var en vis Modsætning mellem dets Forkæmpere. Blandt de gamle Georgeister var adskillige Modstandere af den ny Partidannelse, og andre, som gik med, var betænkelige overfor Partiets Finansplan, der forudsatte en hurtig Overgang til fuld Grundskyld og alle Skatters Bortfald, men kombineret med en Formueafgift een Gang for alle efter en stigende Skala fra 20—50 pCt., som dels skulde anvendes til Betaling af den offentlige Gæld, dels godtgøre Skødehaverne 50 pCt. af den ved Vurderingen ansatte Jordværdi.

H. G. Folkene var vant til at agitère for en jævn og langsom Overgang til Grundskyld med gradvis Bortfald af Skatterne og ansaa

Erstatningen til Jordejerne for stridende mod Henry Georges Lære. Denne Strid er som bekendt ikke udkæmpet endnu.

Heller ikke det ny Partis Taktik, naar det blev repræsenteret i Rigsdagen, var der Enighed om. Som vistnok i alle Partier og til alle Tider var der en moderat og en radikal Fløj, hvis Diskussion foreløbig dog kun havde rent akademisk Interesse.

Stemmer og Valg.

Til Valget i 1924 samledes med Lethed de nødvendige 10.000 Underskrifter, og der opstilledes Kandidater i de fleste Kredse. Resultatet blev godt 12.000 Stemmer, men paa Grund af Valglovens Deling af Landet i »Omraader« vandtes intet Mandat.

Valget i 1926 gav imidlertid Oprejsning. Med 17.600 Stemmer blev Partiets Formand Axel Dam valgt i Aarhus, og Pastor Willesen, Agri, i Randers Amt.

I 1929 fortsattes Fremgangen til 26.810 Stemmer. Axel Dam valgtes denne Gang i Gentofte, Københavns Amt. Pastor Geert Jørgensen valgtes i Aarhus, og Hans Hansen i Sønderjylland. Pastor Willesen gik betydelig tilbage i sin Kreds og naaede ikke Genvalg.

Valget i 1932 bragte igen Gevinst. Axel Dam og Hans Hansen genvalgtes, og i Stedet for Geert Jørgensen kom Lærer Gregersen fra Vejle Amt, Konsulent og Oluf Pedersen fra Ribe Amt. Stemmetallet var nu steget til 41.238, og vi kunde regne med, at hvis Fremgangen fortsatte i samme Tempo, vilde Flertallet være naaet i Løbet af en Snes Aar, og længe forinden vilde det Tidspunkt være kommet, da

de slagne og raadløse Partier, som repræsenterede Modstanden, vilde mangle Mod og Evne til at hindre vor Reform.

Men i 1935 vendte Strømmen. Ganske vist kun en Tilbagegang paa 39 Stemmer i hele Landet og intet Mandatab, men det gav en bitter Følelse af, at Kampen vilde blive længere og haardere, end vi havde tænkt. Om Aarsagen blev der fremført forskellige Hypoteser, som hver for sig var meget gode — men næppe rigtige.

Retsforbundets Taktik.

Det var utvivlsomt to af Rigsdagens højst begavede og mest evnerige Mænd, der kom til at afstikke Linien for Retsforbundets Rigsdagsarbejde, og de nød da ogsaa almindelig Respekt hos deres Kolleger.

Det varede dog ikke længe, inden der kunde spores en vis Modsætning mellem den principtro Logiker Dr. Dam og Pastor Willesen, der mente at kunne forene Opportunisme med Principtroskab! Ved enkelte Afstemninger demonstreredes Uenigheden endog offentligt, hvilket gav Modstandere, der ikke var nøjeregnende med Midlerne, Lejlighed til at paastaa, at de altid var uenige og altid stemte imod hinanden. Dette skadede dog ikke Retsforbundet, da Paastandens Fejlagtighed var let at paavise.

Hos mange af Retsforbundets Agitatorer var det med en Følelse af Lettelse, man saa Pastor Willesen forlade Rigsdagen og erstattes af to Mænd, Hans Hansen og Gert Jørgensen, som begge ansaas for at høre til den radikale, principtro Fløj. Dog var det intet godt Tegn, at Hans Hansen omarbejdede Pastor Willesens Overgangsforslag og ændrede det i moderat Retning.

Efter Valget i 1932 begyndte Dr. Dam at svækkes af Alder og Sygdom, og Oluf Pedersen kom nu i Forgrunden. Han var som Medlem af det radikale Parti i 1928 raget uklar med Spidserne og havde resolut forlagt sin Virksomhed til Retsforbundet, hvor han gjorde sig bekendt som Forkæmper for noget, han kaldte Renteskyld, en Slags Skat paa Formueafkastning, hvormed han dog ikke havde Sukces. Som Rigsdagsmand fik han gennemført et Valggruppe-Fællesskab med L. S. Partiet, som muliggjorde Hans Hansens Valg til Medlem af Finansudvalget. Dette tillagdes i Ledelsen en stor Betydning — som dog aldrig er blevet dokumenteret.

I de senere Aar havde Samarbejdet indenfor Rigsdagsgruppen ikke udadtil vist Tegn paa Meningsforskel, men efter Dr. Dams altfor tidlige Død i 1936 forandredes Forholdet. Hans Efterfølger, Svend E. Johansen blev almindelig regnet for en af Førerne for den radikale Fløj, den saakaldte »rene Linie«, og han havde i ret skarpe Ord bebrejdet Rigsdagsgruppen dens vaklende og principløse Politik. Der var saaledes ikke store Chancer for et godt Samarbejde, og det blev da ogsaa saa slet som muligt. Der blev gjort flere Forsøg paa at bilægge Striden — eller lade, som om den ikke eksisterede — men i 1939, da Valget havde bragt et stort Nederlag for Retsforbundet, der tabte omtrent 4000 Stemmer og Hans Hansens Mandat, enedes de to Rigsdagsmænd om at udelukke Johansen af Partiet, en Beslutning, der senere godkendtes af Medlemmerne med stort Flertal.

Samtidig foretog Gregersen og Oluf Pedersen det opsigtsvækkende Skridt at stemme for en Række nye Skatter. Der indsendtes en Række Protester, enkelte Kredse og en Del Medlemmer meldte

sig ud, men dette gjorde kun Partiets moderate Fløj endnu stærkere. For en stor Del er de udtraadte da ogsaa vendt tilbage for at fortsætte Kampen for en renere Kurs og en mere udpræget Politik.

Moderat eller radikal?

Det er og har vist altid været en udbredt Opfattelse, at en Idé hurtigere vandt Tilslutning og lettere lod sig gennemføre, naar man modererede den lidt, slog lidt af paa de skarpe Krav og lod Modstanderne forstaa, at man var til at handle med.

Muligvis kan der vindes Fremgang ad denne Vej, men Historien viser os tydeligt, at det altid er de radikale Fraktioner, der vinder frem ved Valgene. Ser vi f. Eks. paa det forenede Venstres Historie, viser det sig, at den moderate Fløj havde Flertal ved enhver Deling paa Rigsdagen, men de radikale behøvede kun et Par Valg til at samle Tilslutning nok til at blive de fleste. Saaledes gik det baade efter Sprængningen i 1878 og efter Forliget i 1894.

Det nuværende radikale Partis Vanskæbne er ikke noget Bevis i modsat Retning. Saa længe det førte en nogenlunde maalbevidst og selvstændig Politik, gik det frem ved Valgene, men da det svigtede alle Frihedsidealer og gjorde sig til Talsmand for Importregulering og anden Statssocialisme, kom Tilbagegangen som en naturlig Konsekvens.

I det hele taget lærer Historien os, at en politisk Bevægelse, der ønsker at vinde et Flertal for en eller anden Reform, gør klogest i at samle sine Kræfter om dette Spørgsmaal og ikke sprede sig over alt for store Felter. Alle vore Partier har haft deres Glansperiode, naar de stod fast sluttet om en bestemt politisk Idé. Saa snart Ideen blev

trængt i Baggrunden og udvisket, ved at Partiet tog Affære og blandede sig op i alle mulige og umulige Spørgsmaal, sled Partiet sig op i indbyrdes Kampe og gik tilbage.

Nogen vil maaske indvende, at en Kamp som den, Retsforbundet har paabegyndt for at gøre Retsideen til den bærende Grundvold for Fremtidens Samfund, ikke før er set i Verden, og at Paralleller fra Fortidens politiske Kampe derfor ikke kan drages. Men det er tværtimod utvivlsomt saadan, at jo renere og mere ophøjet Ideen er, jo mere gælder det at fastholde den i dens Renhed og Skønhed og ikke udviske den ved at være Parthaver i den almindelige Studehandel, som i daglig Tale kaldes »praktisk Politik« eller »Realpolitik« eller »Dagens Gerning«.

Betegnende er det, at saa længe Retsforbundet førte en skarp Oppositionspolitik under Dr. Dams Devise: Det, vi vil, er — nøjagtig det modsatte af, hvad de andre vil! gik vi trods aabenbar indbyrdes Uenighed frem fra Valg til Valg, endda i stigende Tempo. Men da der kom andre Kræfter i Ledelsen, som fik Partiet draget ind i det »saglige« Arbejde paa Rigsdagen, vendte Strømmen straks.

Naar denne Taktik ikke giver Stemmemfremgang, ses det ikke, at den er god til noget. Maaske — ja sandsynligvis — er det behageligere at være Rigsdagsmand, naar man paa denne Maade viser sig i Modstandernes Øjne at være en »dygtig« Mand, som er til at »forhandle« med, fremfor at optræde som en stejl Kværlant, der stemmer imod alle de Forbedringer, som det nuværende Samfunds Støtter forslaar Tiden med — og som ustandseligt har draget vort Samfund længere og længere ned i Fattigdom og Uselvstændighed. — Saa

snart vi ikke længere ledes af Principper, men skal leve paa Skøn, opstaar der indbyrdes Uenighed, idet der kan kævles til evig Tid om, hvis Skøn der er rigtigst.

Socialdemokratisk Grundskyld!

Skal Retsforbundet naa frem til at være en afgørende Faktor i dansk Politik, maa vort Arbejde lægges helt om. I mange Aar har vi nu ført vor Kamp, med Grundskylden som det vigtigste Vaaben, og det er blevet hævdet, at naar der nu er Udsigt til, at en socialdemokratisk Valgsejr vil gøre Grundskyldsspørgsmaalet aktuelt, er det en stor Sejr for Retsforbundet!

Sandheden er jo lige det modsatte. Gennemføres en Grundskyld af vore Modstandere, vil det blot betyde en Skat paa Jorden lagt oven paa alle de andre vanvittige Skatter, og der vil blive endnu flere Penge for Regering og Embedsmænd at ødsle bort. Modstanderne vil faa Lejlighed til at sige: Nu har vi faaet den Grundskyld, I har galet om i saa mange Aar! Hvor er saa de sociale Virkninger, I pralede med? Kan I se nogle? Vi kan ikke!

Vort Arbejde for en virkelig Samfundsreform, bygget paa Retsmoralens klare Bud: Enhver sit, vil være vanskeliggjort for lange Tider.

Retsstat lidt efter lidt!

Sandheden er jo den, som Dr. Dam hævdede for over 20 Aar siden, og som aldrig er gendrevet med holdbare Argumenter, at Retsstaten er en Helhed, som ikke kan indføres stykkevis. — Hverken Grundskyld eller Frihandel eller fri Valgret er Retsstat eller en Begyndelse dertil, men kun en nødvendig Forudsætning derfor. Heller ikke

Indskrænkning af Statens Magtomraade er Retsstat, men er ligeledes en nødvendig Introduktion til dens Gennemførelse.

Og her er det saa heldigt, at baade radikale og moderate Elementer indenfor Retsforbundet kan følges ad, da dette Arbejde kan foregaa indenfor det nuværende Samfunds Rammer — og ogsaa nødvendigvis maa foretages med det Forbehold, at en ny Ordning bygget paa Frihed maa vokse ind i Samfundslivet, før den gamle Ordning bygget paa Statstvang kan afvikles.

Kværulanter.

Indenfor Retsforbundet er vi en Fløj, der stadig skarpt har vendt os mod den moderate Opportunitetspolitik, som Flertallet under Rigsdagsmøndenes Ledelse stadig har fulgt. Vi har derved paa draget os Uvilje hos mange gode og loyale Retsstatsfolk, som ganske vist i Princippet er enige med os, men mener, at vi for Husfredens Skyld bør tie og lydigt indordne os under Flertallets Ledelse for ikke at vække Anstød udadtil og derved svække Partiets Mulighed for at vinde nye Vælgere.

Vi har derved faaet et Skær af Kværulanteri og Krakileri over os, som er ganske ufortjent. Vi er for Størstepartens Vedkommende meget fredelige og fremkommelige Mennesker, der gerne anerkender det store og mange Gange dygtige Arbejde, vore Repræsentanter udfører.

Naar vi alligevel ikke altid kan tie stille og lade dem styre vor Sammenslutning, som er *skabt* det til, er det af Kærlighed til Land og Folk (ikke Bladet!) og til vort lille Parti, som vi tror Folket ikke kan undvære.

Da vi lærte Retsforbundets Program at kende, blev vi betaget

af dets rene, enkle Skønhed. Her var et Program, som man uden Forbehold og Betænkeligheder kunde slutte sig til. Det indeholdt netop de Krav, som, ført ud i Livet, vilde fjerne alt det, som hidtil har gjort politisk Arbejde til en urenlig Bestilling, der skræmmede mange alvorlige og rettænkende Mennesker fra at tage Del deri.

Vi sluttede os med Varme og Begejstring til Arbejdet for at samle Tilslutning til disse Ideer og hurtigt blive saa mange, at vi fik Magt til at realisere dem.

Samarbejde med Modstandere.

Erfaringen lærer os, at den i de senere Aar anvendte Fremgangsmaade ikke har været formaalstjenlig, men har haft ganske andre Følger end forventet. Aarsagen ligger lige for.

En Reform som den, vi kæmper for, og som man godt kan kalde en Revolution,

som vil borttage hele Grundlaget for Overklassens Tilværelse og gøre Arbejdet til den nødvendige Betingelse for at erhverve Velstand,

som vil overflødiggøre den største Part af Embedsstanden og lægge Administrationen af Borgernes Indtægt i deres egne Hænder,

som vil afskaffe Politikernes Magt til at skrive Love og inddrive Skatter efter Forgodbefindende,

som vil gøre Folket uafhængigt af de Tilskud og Understøttelser, det nu tror at modtage som Gave,

som vil gøre hele den mægtige Fagforeningsbevægelse til antikt Snurrepiberi,

som vil fjerne al Udbytning og gøre os alle til selvstændige og selvhjulpne Mennesker,
en saadan Reform kan ikke gennemføres ved Forhandling med nok saa velvillige Modstandere.

Der maa rejses en Folkebevægelse,

der som en Storm fejer Forkæmperne for Samfundsretten bort, enten de kalder sig liberale eller radikale, Socialister eller Konservative.

Men for at rejse denne Bevægelse maa vor Agitation og Taktik gøres meget mere radikal — dette Ord taget i dets Betydning af logisk Konsekvens.

Blot vi holder os til vort Program og vore Grundsætninger, skal vi ikke være bange for at udæske Kritiken eller frygte Angreb fra de gamle Partier. Hvad vil de gøre os? Vi ved, at vort Program er uangribeligt, og at vi i en Diskussion paa lige Fod med vore Modstandere altid vil bringe Sejren hjem. Lad os da ikke frygte Kampen, men dristigt tage den op!

Hensigten med dette Skrift

er saa kort og klart som muligt at sige, hvorledes vor Politik bør ændres for at faa den fornødne Kraft til at vinde Folkestemningen for sig.

1. Fri Valgret bør indføres i vort eget Styre, saa vi ikke kan angribes for, at vi ikke selv tør praktisere vort eget Program.
2. Der bør vælges et Udvalg af vore klareste Hoveder udenfor Rigsdagen til at overvaage, at Rigsdagsmændenes Afstemninger altid

bliver i Overensstemmelse med Retsmoralen. Derved kommer vi bort fra den Principløshed, som hidtil har præget Afstemningerne, og praktiserer vort Programs Krav om et Retsværnening.

3. Et Overgangsforslag maa udarbejdes, muligvis kombineret med et Grundlovsforslag. Uden at underkende det store Arbejde, som er nedlagt i de skiftende Overgangsforslag kan det fastslaas, at de har været alt for moderate i deres Tendens og ikke afgjort nok bryder med det gamle System. (Der kan ikke bygges paa den nuværende Vurdering, der udviser saadanne Absurditeter som, at en Jordlod, der er vurderet til 19,000 Kr., sælges for 325,000 Kr. Et Udvalg er allerede nedsat af sidste Aarsmøde til at arbejde med denne Sag).

Dette er maaske ikke udtømmende, men forekommer mig dog at omfatte det vigtigste af det Program, vi maa samles om. Vi maa hurtigst muligt søge at blive Flertal indenfor Retsforbundet og derefter radikalt ændre vor Politik.

»Tungen paa Vægtskaalen«!

Sker der, hvad vi vel alle haaber, en stor politisk Forskydning i vor Favør ved det kommende Valg, gælder det om, at vi ikke faar en Rigsdagsgruppe, der indtager Stillingen som Tungen paa en Vægt-skaal, vore Modstandere haandterer.

Svækkes baade Regering og Opposition, vil en ren og klar Linie i vor Politik blive endnu mere nødvendig end hidtil og afgørende for en lang Fremtid.

Fortsætter den nuværende uklare og principløse Politik, vil det kunne sinke vor Sejr i mange Aar og helt ødelægge Sejrens Resultater.

Sympatiserer

De med Indholdet af denne Pjece, saa
skriv til:

HOLGER JENSEN

Svallerup pr. Kalundborg,

efter flere Eksemplarer til Uddeling
eller Viderealg.

Pris pr. Stk..... Kr. 0,50

10 Stk..... - 3,00

50 Stk..... - 10,00

Betalingen indsendes til:

Urmager

✧ *C. EMBORG ANDERSEN*

Gørlev . Giro-Nr. 8886

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk